

MARIAN COVLEA

FINANȚELE ÎNTREPRINDERII DE COMERȚ EXTERIOR

BUSINESS FINANCE
FINANCES D'ENTREPRISE
UNTERNEHMENSFINANZEN

MARIAN COVLEA

**FINANȚELE
ÎNTRERINDERII
DE COMERȚ EXTERIOR**

Copyright © 2014, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
COVLEA, MARIAN

Finanțele întreprinderii de comerț exterior /
Marian Covlea. - București : Pro Universitaria, 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-647-949-3

658.14

INTRODUCERE

În problematica actuală a cercetării și educației universitare din România, un loc de prestigiu revine Finanțelor întreprinderii, inclusiv în comerțul exterior, și domeniului Managementului, considerat de unii specialiști ca fiind o *“artă a artelor”*.

Finanțele întreprinderii de comerț exterior constituie o disciplină larg comprehensivă, integrată, de graniță, care cuprinde în mod armonios cunoștințe din domeniile Finanțelor generale (corporative și publice), Antreprenoriatului, Managementului general și financiar, Gestunii financiare, Analizei financiare, Analizei-diagnostic economico-financiare, Evaluării financiare, Pieței de capital (produse, tranzacții, operațiuni), Tranzacțiilor de comerț exterior, Contabilității, Dreptului comercial internațional și financiar, etc.

Disciplina Finanțele întreprinderii (de comerț exterior) mai este cunoscută și sub numele de Finanțele firmei sau Finanțe corporative și reprezintă una dintre cele 9 funcțiuni ale întreprinderii.

În ceea ce privește Managementul financiar, acesta este implicat prin prisma necesității fundamentării și luării deciziilor în domeniul financiar, iar prin sfera, structurile, funcțiile și componentele acestuia constituie un teritoriu fascinant de investigare, prin relevarea cadrului evolutiv al conceptelor, cu proiecții în viitor, în contextul globalizării fluxurilor financiare și a mutațiilor de amploare pe care le traversează economia mondială. În cadrul Finanțelor întreprinderii de comerț exterior se exercită toate cele 5 funcții ale Managementului general: previziunea, organizarea, coordonarea, motivarea-antrenarea și controlul-evaluarea-reglarea.

Printre conceptele cele mai semnificative care domină preocupările de modernizare a culturii și civilizației Finanțelor firmei de comerț exterior și Managementului financiar se numără: deciziile privind modul de finanțare, respectiv de procurare a resurselor financiare în lei și valută, de maximizare a fluxului de numerar (în lei și valută) disponibil, managementul și gestiunea procesului investițional intern și extern, identificarea și limitarea riscului de firmă (în special pe piețele externe), analiza căilor de obținere a performanței

FINANȚELE ÎNTRINDERII DE COMERȚ EXTERIOR

(eficienței, rentabilității, profitabilității) și a nivelului de excelență în afacerile internaționale, etc.

Dintre orientările care marchează eficiența acestei discipline, subliniem capacitatea de a asigura capitaluri importante pentru realizarea obiectivelor firmei la costuri cât mai scăzute, în urma unui larg proces de selecție a variantelor posibile; promovarea unui proces investițional benefic pentru modernizarea tehnologică și structurală sub impactul transformărilor care au loc pe plan mondial; analize complexe, comparative, pe baza bilanțului, ai indicatorilor economico-financiari și analize diagnostic privind rentabilitatea, care să configureze o evoluție favorabilă a profitabilității și să diminueze riscul de firmă. Totodată, se are în vedere o solvabilitate patrimonială și o lichiditate adecvate.

O trăsătură distinctivă a problematicii abordate o constituie caracterul novator, de investigare a trăsăturilor caracteristice ale firmei secolului XXI, a firmei viitorului, precum și calitățile, aptitudinile și flerul pe care trebuie să le posedă noul manager, care va conduce vizionar și va direcționa activitatea firmei spre un nivel calitativ ridicat al utilizării întregului potențial.

Procesul de ansamblu al tuturor etapelor, procedurilor sau trăsăturilor de conturare a locului pe piață al firmei necesită educație, cultură, formare permanentă de specialiști și punerea acestora în confruntare continuă cu propriile elaborări rezultate din programe și proiecte de dezvoltare.

Acest manual se adresează în special studenților din Facultatea de Relații Economice Internaționale, care îl vor studia pentru examenul final în mod coroborat cu documentarul despre Antreprenoriat (pentru sursele de finanțare) și cursul de Finanțele întreprinderii de comerț exterior în format PowerPoint, dar poate fi consultat cu folos de toți cei care doresc să se inițieze, specializeze sau perfecționeze în acest domeniu fascinant, de vârf, al activității economico-financiare actuale și viitoare.

Autorul

CAPITOLUL I.
FINANȚELE ÎNTREPRINDERII,
MANAGEMENTUL FINANCIAR
ȘI GESTIUNEA FINANCIARĂ ALE FIRMEI

1.1. DEFINIȚIA, ROLUL ȘI FUNCȚIILE FINANȚELOR ÎNTREPRINDERII

Întreprinderea este o combinație de factori materiali și factori umani, este un agent economic, o entitate, un grup social, un sistem, un centru de decizie, care evoluează într-un mediu complex, format din cinci universuri interdependente:

- Universul economic;
- Universul financiar;
- Universul social;
- Universul instituțional-statal;
- Universul internațional.

Viața economico-financiară a unei întreprinderi nu poate fi concepută în afara mediului în care funcționează și evoluează; din acest mediu, întreprinderea își colectează resursele economico-financiare și tot în cadrul lui își efectuează plăți, restituiri de fonduri, etc.

Fenomenul financiar se naște din relațiile pe care agentul economic le întreține cu toți agenții economici și financieri, cu statul și cu alte organizații.

Finanțele agenților economici reprezintă veriga primară, de bază, a întregului sistem financiar și de credit, această afirmație bazându-se pe faptul că majoritatea fondurilor bănești care se formează la diferite niveluri își au izvorul în veniturile create în celulele de bază ale economiei naționale. De trăinicia acestor finanțe depinde în cea mai mare măsură soliditatea celorlalte subsisteme financiare.

În concluzie, esența *Finanțelor întreprinderii de comerț exterior* poate fi definită ca reprezentând totalitatea raporturilor generate de formarea, repartizarea și utilizarea fondurilor bănești necesare realizării diferitelor activități economice în domeniul comerțului exterior la nivel microeconomic.

FINANȚELE ÎNTREPRINDERII DE COMERȚ EXTERIOR

Finanțele întreprinderii, deși își găsesc sediul în sfera repartiției, au o puternică influență asupra producției, circulației și consumului.

În plan suprastructural, Finanțele întreprinderii se prezintă ca o ramură a științei financiare, care analizează mecanismele și metodele de procurare și gestionare a resurselor financiare, izvoarele și destinația acestor resurse, în vederea satisfacerii diferitelor nevoi și a obținerii unor profituri respectiv excedente financiare cât mai mari.

Alături de celelalte subsisteme financiare, finanțele întreprinderii trebuie să-și realizeze rolul și să-și aducă contribuția la edificarea și dezvoltarea economiei de piață, la dezvoltarea proprietății private, la buna administrare și gestionare a patrimoniului, la asigurarea unui circuit normal și eficient al capitalului și numerarului, la armonizarea diferitelor categorii de interese printr-o rațională repartizare a profitului și celorlalte beneficii, la re tehnologizarea și la promovarea progresului tehnic și științific, la sporirea nivelului calitativ al produselor și la creșterea eficienței, pentru a ne putea încadra în circuitul mondial al valorilor, a deveni competitivi pe piața externă și a intra în rândul țărilor civilizate.

În dezvoltarea economiei în etapa actuală apar numeroase bariere, pentru înlăturarea cărora este necesară creșterea rolului finanțelor întreprinderilor. Între aceste obstacole menționăm:

- Dezechilibrele grave între sferele reproducției și ramurile economiei naționale;
- Penuria de resurse, produse și criza profundă (economică, financiară, de încredere) care domină toate sectoarele de activitate;
- Nivelul tehnologic scăzut al producției, al organizării acesteia și a muncii, al rentabilității, randamentului, productivității și eficienței economice;
- Lipsa de materii prime și de energie, de tehnologie modernă, de resurse financiare (în special valutare) și de piețe;
- Relativa izolare față de lumea civilizată cu un grad înalt de dezvoltare;
- Secătuirea resurselor țării prin înstrăinarea și exploatarea irațională a acestora;
- Subdezvoltarea agriculturii și a sectorului terțiar, etc.

Finanțele întreprinderii îndeplinesc două funcții principale, prin cunoașterea cărora se relevă mai clar rolul lor în economia întreprinderii. Aceste funcții sunt:

- **Funcția de repartitie**

În condițiile economiei de piață, funcția de repartitie are cu totul alte valențe față de cele din economia centralizată. Ele sunt imprimate de formele de proprietate, autonomia întreprinderii, strategiile de dezvoltare, de management, etc. și care își pun pecetea asupra formării, creșterii și repartizării fondurilor, asupra raționalității cheltuielilor și plăților, dând un impuls circuitului și rotației capitalului, eficienței întregii activități. **La modul cel mai general, se poate spune că funcția de repartitie constă în formarea capitalurilor și a celorlalte surse de finanțare, în alocarea și folosirea lor în scopul realizării obiectivului întreprinderii constând în producție, comercializare, recuperare de fonduri, profit și rentabilitate ridicată.**

Pe un plan mai analitic, funcția de repartitie reflectă colectarea capitalurilor inițiale din diferite izvoare, circuitul și repartizarea lor pe destinații, utilizarea și reconstituirea lor, modificarea proporțiilor fondurilor prin reținerea de resurse financiare care se degajă din capacitatea de autofinanțare și din atragerea de surse externe, cum ar fi aporturilor noi de capital, împrumuturile, subvențiile, etc. În același timp, întrucât constituirea și gestionarea capitalurilor, desfășurarea activităților economice și obținerea de rezultate financiare dau naștere unor obligații bănești, funcția de repartitie le reflectă și pe acestea.

Prin funcția de repartitie se formează și se utilizează o gamă variată de fonduri pentru satisfacerea nevoilor proprii ale întreprinderii, ale asociațiilor sau acționarilor, ale salariaților și ale unor nevoi generale ale societății.

APLICATIA 1. Într-o societate comercială, din profitul brut se calculează și se plătește impozitul pe profit, iar din profitul net rămas se acoperă în primul rând pierderile din anii trecuți (reportate) și se poate majora capitalul social. Apoi, ca surse de finanțare a investițiilor și activităților curente, în afară de capitalurile proprii, se constituie următoarele fonduri din profitul net, în funcție de decizia AGA:

- a. fondul de rezervă (singurul obligatoriu prin lege);
- b. fondul de dezvoltare;
- c. fondul activelor circulante;
- d. fondul de premiere a managerilor;
- e. fondul de participare a salariaților la profit;
- f. fondul de acțiuni social-culturale și sponsorizare;
- g. alte fonduri (dividende).

APLICATIA 2. Sursele de formare a fondului de dezvoltare sunt:

- ❖ repartizări din profitul net;
- ❖ amortizarea imobilizărilor;
- ❖ alte capitaluri proprii;
- ❖ valorificarea imobilizărilor, parțial sau total amortizate, prin închiriere, vânzare ca atare, pe bucăți sau la kilogram;
- ❖ sumele primite de la asigurări drept despăgubiri pentru imobilizările distruse de calamități, explozii, incendii, intemperii, etc.;
- ❖ credite și finanțări nerambursabile;
- ❖ subvenții, sponsorizări, donații;
- ❖ dividende reinvestite și alte contribuții ale asociațiilor;
- ❖ dacă aceste surse nu sunt suficiente, se poate apela, în completare, la creditele bancare sau obligatare.

- **Funcția de control**

În economia de piață, centrul de greutate al rezolvării problemelor economico-financiare se deplasează la nivelul celulelor de bază (unitățile economice), la nivel microeconomic, astfel că activitățile de control cad mai mult în sarcina agentului economic, efectuându-se deci în mod centralizat.

Funcția de control are trei laturi:

- una preventivă,
- una concomitentă sau simultană,
- una constatativă sau corectivă,

acestea împletindu-se în mod organic, agenții economici având competențe practic nelimitate, în procesul managerial, în luarea măsurilor de prevenire, corectare și înlăturare a aspectelor negative ale activității.

Controlul prin intermediul finanțelor întreprinderii presupune un anumit cadru organizatoric și măsuri prin care să se acționeze sistematic și unitar în vederea prevenirii abaterilor, pentru creșterea eficienței și rentabilității, apărarea integrității și utilizării raționale a capitalului, respectarea legislației economice, financiare și fiscale, a regulilor și practicii jurisprudenței financiare.

În controlul financiar primatul îl deține decizia proprietarului asupra formării și gestionării patrimoniului. Funcția de control a finanțelor are o sferă largă de acțiune, îmbrățișând toate fazele și laturile economice și financiare ale circuitului economic, toți indicatorii prevăzuți și efectiv realizați din programele economice

FINANȚELE ÎNTREPRINDERII DE COMERȚ EXTERIOR

și bugetele de venituri și cheltuieli, ceea ce impune, între altele, organizarea unei evidențe sistematice, corecte și reale asupra patrimoniului și operațiunilor [evidențe tehnico-operative, contabile (financiare și de gestiune), statistice și previzionale].

Controlul trebuie astfel organizat încât să constituie un instrument de prevenire și de lichidare a cauzelor care provoacă risipă și proastă gospodărire, să asigure aplicarea unui regim sever de economii, descoperirea și prevenirea acțiunilor perturbatorii, încasarea la timp a tuturor drepturilor bănești ale întreprinderii și achitarea obligațiilor, finanțarea oportună și rațională a cheltuielilor, identificarea și mobilizarea tuturor rezervelor interne, asigurarea echilibrului, creșterea veniturilor și a eficienței.

Lichidarea aspectelor deficitare ale activității economico-financiare, repararea prejudiciilor și tragerea la răspundere a celor vinovați de proasta gospodărire a patrimoniului, atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor, alocarea cu grijă a acestora, lichidarea imobilizărilor nejustificate de fonduri, creșterea nivelului calitativ al produselor, prevenirea angajării ineficiente de fonduri, reprezintă tot atâtea sarcini deosebite ale controlului economico-financiar.

Controlul se execută prin diferite pârgii economico-financiare (costuri, prețuri, profit, impozite, taxe, credite, bugete, etc.) și poate fi, din punctul de vedere al timpului (perioadei) de exercitare: preventiv (anterior, ante-factum), concomitent și ulterior (post-operator, post-factum).

Controlul financiar se execută în diferite forme și prin anumite organisme, cum ar fi:

1. Directorul economic (controlul preventiv al tuturor operațiunilor);
2. Departamentul de control financiar intern (ulterior, de gestiune);
3. Controlul ierarhic (managerial) operativ curent (concomitent /simultan);
4. Autocontrolul fiecărui salariat în parte;
5. Departamentul de audit intern;
6. Comisia de cenzori, etc.

Dintre organismele externe, controlul economico-financiar poate fi realizat de către băncile creditoare, firmele de audit financiar (extern), organele de control fiscal, etc.